

HET BEGELEIDEN VAN HET SPELEN VAN HET SERENDIPITEITSSPEL: GEEN KINDERSPEL

Toen Wouter Reynaert en Teun van Aken in 2003 beiden als lector van Fontys Hogeschool Personeel en Arbeid werden geïnstalleerd, vroegen zij de aanwezigen: wie heeft zijn loopbaan gepland? Daaruit bleek dat dat bij weinig mensen het geval was. Toch zie je veel producten en instrumenten die te maken hebben met het plannen van loopbanen. Als het dan bij loopbanen niet zozeer gaat om een vooraf vaststaand pad – om loopbaanplanning – waar gaat het dan wel om?

Uit de geschiedenis en uit vele bronnen blijkt dat bijvoorbeeld bij wetenschap, literatuur, kunst en muziek de meest interessante resultaten het gevolg zijn van allerlei toevalligheden. Dit wordt aangeduid met de term serendipiteit. Serendipiteit is dan de kunst van het vinden van iets waardevols, terwijl je daar niet naar op zoek bent. Maar het houdt wel in dat het belangrijk is om alert te zijn en open te staan voor toevalligheden en signalen.

Het SerendipiteitSpel laat spelers op speelse wijze ervaren dat de belangrijkste ontdekkingen in het leven, in loopbanen, in relaties, niet gepland zijn. Maar zijn ze toevallig? Of kun je het toeval leren te ontdekken voordat het je toevalt?

Het lectoraat van Fontys Hogeschool Personeel en Arbeid heeft dit spel bedacht en ontwikkeld. Het SerendipiteitSpel is het niet van tevoren bedachte resultaat van denk- en speurwerk op het gebied van loopbaanontwikkeling. Juist in onze tijd en maatschappij met veel informatie, bronnen, keuzemogelijkheden en snelle veranderingen wordt een rationeel-instrumentele en planmatige wijze om problemen aan te pakken steeds moeilijker. Vandaar dat Wouter en Teun juist serendipiteit centraal gesteld hebben: het gegeven dat loopbanen niet te plannen zijn, maar meer beïnvloed worden door toevalligheden. Dat hun zoektocht juist naar een

Serendipiteit is de kunst van het vinden van iets waardevols, terwijl je daar niet naar op zoek bent

spelvorm heeft geleid, is niet zo verwonderlijk. Juist met een spel – inclusief dobbelsteen – kun je het toeval zoveel mogelijk benaderen.

Werken met het SerendipiteitSpel

Door het spelen van het spel kunnen mensen zicht krijgen op (latente) talenten die zij wellicht nodig hebben voor een vraagstuk, een dilemma, waar ze mee bezig zijn. Waar zij mee worstelen, van wakker liggen of waar zij juist heel warm voor lopen. Dat vraagstuk kan op het gebied van loopbaanontwikkeling liggen, maar vragen van spelers gaan ook over problemen met de leidinggevende, het evenwicht vinden tussen werk en privé of hoe ze een succes van een eigen onderneming of project kunnen maken. Het spel geeft geen kant en klare oplossingen, maar geeft handvatten, hints, nieuwe inzichten waarmee de speler weer verder op weg kan.

Met het SerendipiteitSpel kunnen spelers:

- onvermoede talenten en nieuwe mogelijkheden opsporen;
- zicht krijgen op de persoonlijke ontwikkelingsrichting;
- inzichten verzamelen voor toekomstige loopbaanstappen;
- nieuwe wegen vinden voor betere samenwerking in teams;
- verrassende ideeën vinden om verhouding werk en privé te verbeteren;
- onzekerheden leren te aanvaarden en te gebruiken.

Het spel kan individueel gespeeld worden, in tweetallen, maar ook in groepen en teams. Het is geschikt om te spelen met mensen die elkaar al kennen en waartussen een vertrou-

wensband bestaat, maar ook in (nieuwe) teams, projectgroepen, mensen die samen vergaderen, enz. Het spel is daarmee bijzonder geschikt voor professionals zoals loopbaanadviseurs, coaches, docenten, trainers en opleiders die, afhankelijk van hun doelgroep en vraagstukken, voor verschillende spelvarianten kunnen kiezen.

Rol en kwaliteiten spelleider

De meeste van de spelvarianten maken gebruik van een spelleider. Dit is bijvoorbeeld de professional die het spel inzet ter ondersteuning of aanvulling in een traject met een individu of groep. Vanzelfsprekend geldt voor deze spelleider dat hij/zij bekend is met en gevoel heeft bij serendipiteit. Ook de bij de ontwikkeling van het spel gebruikte nieuwe concepten, theorieën en inzichten dienen voor de spelleider gesneden koek te zijn. Te denken valt hierbij aan de grondhoudingen, duurzame talenten en de betekenis van de vier windstreken en dimensies van zintuigen, ruimte, beweging en tijd daarbij.

Daarnaast is het voor veel spelers van het spel lastig om het bekende los te laten en zich open te stellen voor het onverwachte. De ervaringen met het spelen van het spel zijn zeer divers. Kijkend naar de spelers is het spel soms spannend, confronterend, ontroerend, heeft snel effect en doet een beroep op diverse emoties. Bij de groepsvarianten speelt het groepsproces een belangrijke rol; mensen stimuleren elkaar en ondersteunen elkaar.

Dit alles appelleert sterk aan de kwaliteiten van de spelleider. Dat de spelleider vertrouwen heeft in het verloop van het proces en het spel het werk laat doen.

Voor wat betreft het talentenprofiel van de spel-leider zien we iemand die:

- spelregels met gevoel voor het onver-wachte en toevalligheden kan hante-ren;
- scherpzinnig en alert is, met het accent op opmerkzaam;
- gevoel heeft voor het geheel van de groep;
- gevoel heeft voor verborgen talent;
- een ondersteunende instelling heeft, terwijl de spelers het werk doen;
- inzicht heeft in talentontwikkeling en serendipiteit.

Juist om tot een diepere betekenis van de vraag van de speler en de hints die deze vanuit het SerendipiteitSpel krijgt te kunnen komen, is een spelleider die van de hoed en de rand weet heel belangrijk. Dus een spelleider die naast kennis en inzicht in het concept van serendi-piteit en hoe dat in het SerendipiteitSpel een plek heeft gekregen, met name over de talenten beschikt om het spelverloop 'serentypisch' te laten verlopen.

Opleiding tot spelleider

Om je kwaliteiten als spelleider (verder) te kunnen ontwikkelen om daarmee het SerendipiteitSpel aan diepte te laten winnen, bieden we een opleiding aan. Deze bestaat uit drie delen:

1. Eén dagdeel 'Introductie':
Introductie van het spel en de eerste ervaringen opdoen als spelleider.
2. Gedurende één tot twee maanden 'Zelf oefenen':
De deelnemers oefenen in hun eigen situatie met het spel in allerlei ver-schillende situaties, varianten en doelgroepen.
3. Eén dagdeel 'Oefenen en afronding':
Aan de hand van de ervaringen van de

deelnemers met het zelf oefenen, worden verschillende situaties en onderdelen geoefend.

Na afronding van de drie onderdelen ontvangt de deelnemer een certificaat 'geoefend spel-leider van het SerendipiteitSpel'.

Juist omdat de rol van spelleider zo uitda-gend, venijnig, mooi, inspirerend en op z'n minst cruciaal is, willen we de mensen die met het SerendipiteitSpel werken blijvend aan ons binden. Dit doen we in een binnenkort in te richten Serendipity Community. Een interna-tionaal digitaal netwerk – ook in Canada zijn de eerste spellen verkocht – van mensen die met het spel werken. Die aanlopen tegen vragen over het spel, de spelvarianten, die ervaringen willen delen met werken met het spel met ver-schillende doelgroepen, die dilemma's ervaren in hun eigen rol als spelleider enz.

Door de opleiding tot spelleider van het SerendipiteitSpel te volgen en u aan te slui-ten bij de Serendipity Community, maakt u intensief kennis met misschien ook voor u een nieuwe manier van het benaderen van vraag-stukken. Hiermee helpt u niet alleen de mensen waar u het spel mee speelt om tot persoon-lijke diepgang te komen. U doet wellicht ook waardevolle vondsten voor uzelf en ontdekt (latente) talenten die u ook op andere fronten van uw werk nieuwe inzichten kunnen ople-veren.

Monique van Gorkum is werkzaam als HRM con-sultant/trainer bij Fontys Hogeschool Personeel en Arbeid. Zij is de eerste door het lectoraat opgeleide spelleider van het SerendipiteitSpel. Monique traint mensen om dit spel in te kunnen zetten in hun werk.